

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu'nun Biyografisi (1923- 30.04.2010) ve Türkiye'de Çağdaş Çocuk Cerrahisi'nin Kuruluşu (14 Haziran 1961)

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu's Biography (1929-2010) and Establishment of Contemporary Pediatric Surgery in Turkey (14 June 1961)

M. Şerefittin Canda

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi. Emekli Tıbbi Patoloji Öğretim Üyesi

Geliş / Received: 26.02.2025 Kabul / Accepted: 05.04.2025 Online Yayın / Published Online: 15.04.2025

Cite as: Canda M. Ş. İhsan Numanoğlu'nun Biyografisi
Turk J Hip Surg 2025;5(1):218-235

ÖZET

Türkiye'nin önemli halk sağlığı sorunlarından birisi de pediatrik cerrahi alanına giren hastalıklar ve özellikle doğumsal malformasyon ya da anomali bulunan çocuklar konusudur (Diştan görülenler: Yarık dudak ve yarık damak, üriner, kulak, el ve ayak anomalileri) (Diştan görülmeyenler: Kalp defektleri, böbrek, üriner, sindirim sistemi anomalileri). Bu konunun önemi, Amasyalı Cerrah Şerafettin Sabuncuoğlu (1385–1468) zamanından beri bilinmektedir.

Türkiye'de, önceleri, "Genel Cerrahi" Kliniği ve "Çocuk Cerrahisi ve Ortopedi Kliniği" içerisinde yer almaktaydı. Bu nedenle, Çocuk Cerrahisinin "bağımsız" bir Anabilim Dalı olabilmesi zaman almıştır.

Amaç: Türkiye'de Çağdaş Çocuk Cerrahisinin kurucusu Prof. Dr. İhsan Numanoğlu' (1923-30.04.2010)'nun kısa biyografisini sunmak, ayrıca, Türk Tıbbına bilimsel katkılarını incelemek ve yeni kuşaklara tanıtmaktır.

Gereç, Yöntem: Yazılı kaynaklar taranarak, elde edilen bilgilerin ışığında, Prof. Dr. İhsan Numanoğlu'nun kısa özgeçmişi, bilimsel çalışmaları, Türkiye'de Çocuk Cerrahisi Bilim Dalı'nın kuruluşu ile ilgili çalışmaları, tarihsel süreç içinde incelenmiştir.

Eğitimi: Prof. Dr. İhsan Numanoğlu, İstanbul Tıp Fakültesi'ni bitirmiş, Genel Cerrahi Uzmanı olmuştur. Amerika Birleşik Devletleri'ne giderek "formal" Çocuk Cerrahisi Uzmanlığı eğitimi almıştır (1.07.1957-15.11.1960).

Daha sonra, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi ve Ortopedi Kliniği'nde görev almıştır (27.2.1961-16.4.1964) ve "Çocuk Cerrahisi Birimi" kuruluş çalışmalarını başlatmıştır (27 Şubat 1961).

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu, "14 Haziran 1961" günü; 2 Asistan (Dr. Mustafa Özemre, Dr. Acun Gökdemir), 1 Hizmetli ve 8 Yatak ile Çocuk Cerrahisi Kliniğini açmış ve kuruluşunu gerçekleştirmiştir.

Akademik Aşamalar: Prof. Dr. İhsan Numanoğlu; Kasım 1964'de Doçent olmuş, Şubat 1970'de Profesörlüğe yükseltilmiştir.

ABD Eğitimi ve Yenilikler: Prof. Dr. İhsan Numanoğlu, 3 kez (1957-1960, 1964, 1979) ABD'ye gitmiş (a- St. Louis, Missouri; b- Columbus, Ohio; c- Cleveland Clinic, Artificial Organ Department, Ohio), Ülkemize teknik ve teknolojik yenilikler getirmiştir. Özellikle, "kolostomi aygıtını", önemli olup, hastalarda uygulamış, sonuçlarını yayınlamıştır.

Çağdaş Çocuk Cerrahisi: Türkiye'de, Çocuk Cerrahisinin kuruluş tarihi, birçok aşamalardan geçmiştir:

a) Prof. Dr. Akif Şakir Şakar'ın (1888-1961) büyük çabalarıyla Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı, ülkemizde "Genel Cerrahi" ve "Çocuk Cerrahisi ve Ortopedi" klinikleri bünyesinde bir gelişme dönemi geçirmiştir.

b) Dr. Herbert B. Eckstein (1926-1986); İngiltere'den Ankara'ya gelmiş ve Hacettepe Çocuk Hastanesinde, ilk "konuk" Çocuk Cerrahi olarak, Genel Cerrahi Kliniğinde çalışmıştır (1958-1960).

c) Yeni dönem: ABD'de "formal" Çocuk Cerrahisi Uzmanlık eğitimi bitirdikten sonra Türkiye'ye dönen Prof. Dr. İhsan Numanoğlu (1961) ve Prof. Dr. Akgün Hiçsönmez (1963)'in gelmesiyle başlayan yeni dönemdir (Çağdaş Çocuk Cerrahisi).

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu'nun, Ege Üniversitesi'ne gelmesi ile Türkiye'de Çağdaş Çocuk Cerrahisi dönemi 1961 yılında başlamıştır.

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu'nun Türkiye'de çağdaş anlamda Çocuk Cerrahisi Uzmanlığı alanında gelişmelere liderlik yapmıştır.

Sonuç: Cumhuriyet'in ikinci 100. yılına adım attığımız günümüzde, Türkiye'de Çağdaş Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı'nın kuruluşunda, bilimsel gelişiminde ve liderlik açısından, etkin olan, Prof. Dr. İhsan Numanoğlu, Ege Üniversitesi'nin ve Türk Tıbbının yetiştirdiği değerli bilim insanları arasına girmiş, bu çalışmaları ile Türk Tıp Tarihinde yerini almıştır.

Anahtar Sözcükler: Çağdaş Çocuk Cerrahisi, Çocuk Cerrahisinin kuruluşu, Prof. Dr. İhsan Numanoğlu, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kolostomi aygıtı, Çocuk Yanıkları, Columbus, Yapay Organ Bölümü, Akif Şakir Şakar, Herbert B. Eckstein, Akgün Hiçsönmez.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author:

M. Şerefittin Canda mserefittin.canda@gmail.com

Canda M. Ş.

0000-0002-1286-5840

© Telif hakkı Türkiye Kalça Cerrahisi Dergisi'ne aittir. Diamed Ajans tarafından yayınlanmaktadır.
Bu dergide yayınlanan makaleler Creative Commons 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

© Copyright belongs to Turkish Journal of Hip Surgery. It is published by Diamed Agency.
Articles published in this journal are licensed under a Creative Commons 4.0 International License.

SUMMARY

Purpose: One of the important public health problems of Turkey is the subject of illnesses in the field of pediatric surgery and especially children with congenital anomalies and malformations (Externally visible: Cleft lip and cleft palate, urinary, ear, hand and foot anomalies) (Externally invisible: Heart defects, kidney, urinary, digestive system anomalies).

The importance of this issue has been known since the time of Amasian Surgeon Serafettin Sabuncuoğlu (1385–1468). Previously, in Turkey, the Pediatric Surgery Clinic was included in the General Surgery and Orthopedic Clinic.

For this reason, it took time for the pediatric surgery to be an independent department.

Our aim is to present the short biography of İhsan Numanoğlu, the founder of Contemporary Pediatric Surgery in Turkey. In addition, to examine his scientific contributions to Turkish medicine and to introduce new generations.

Material, Method: In the light of the information obtained by scanning written sources, Prof. Dr. İhsan Numanoğlu's short resume, scientific studies and the establishment of the Department of Pediatric Surgery in Turkey were examined in the historical process.

Education: Prof.Dr. Dr. İhsan Numanoğlu graduated from Istanbul Medical Faculty and became General Surgery Specialist. Later, he went to the United States and received "formal" pediatric surgical specialist training (1.07.1957-15.11.1960).

Later, he worked at the Ege Medical Faculty Pediatric Surgery and Orthopedics Clinic (27.2.1961-16.4.1964) and the "Children's Surgery Unit" started its establishment (27 February 1961).

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu, on the day of "14 June 1961"; 2 Assistant (Dr. Mustafa Özemre, Dr. Acun Gökdemir) with 1 Service Personnel and 8 beds opened the Pediatric Surgery Clinic and organized the establishment.

Academic Upgrades: Prof. Dr. İhsan Numanoğlu; He became an associate professor in November 1964 and was promoted to his professor in February 1970.

USA Education and Innovations: Prof.Dr. Dr. İhsan Numanoğlu went to the United States for 3 times (1957-1960, 1964, 1979) (a- St. Louis, Missouri; b- Columbus, Ohio; c- Cleveland Clinic, Artificial Organ Department, Ohio). Prof. Dr. İhsan Numanoğlu brought "technical" and "technological" innovations from the USA. In particular, "colostomy device" is important and applied in patients and published its results.

Contemporary Pediatric Surgery: In Turkey, the date of establishment of Pediatric Surgery has gained many stages: Previously, Child Surgery Unit; It is attributed to general surgery or orthopedic clinics. On the other hand, it has taken time to solve the health problems of "congenital anomalies" and to train "pediatric surgical specialist physicians" that has been educated.

The development process of the Pediatric Surgery Specialization in Turkey has been in the two stages:

a) With the great efforts of Prof. Dr. Akif Şakir Şakar (1888 - 1961), Pediatric Surgery had a period of development within "Department of General Surgery" and "Department of Pediatric Surgery and Orthopedics" in Turkey. b) Dr. Herbert B. Eckstein (1926-1986); came to Ankara from England and worked in the General Surgery Clinic of Hacettepe Children's Hospital as the first "guest" Pediatric Surgery Specialist (1958-1960).

c) New period: This is the new period (Contemporary Pediatric Surgery) that started with the arrival of Prof. Dr. İhsan Numanoğlu (1961) and Prof. Dr. Akgün Hiçsönmez (1963), who returned to Turkey after completing their "formal" Pediatric Surgery Specialization training in the USA.

With the arrival of İhsan Numanoğlu to Ege University and started to work, the contemporary pediatric surgery period in Turkey started in 1961.

Therefore, Prof.Dr. Dr. İhsan Numanoğlu's leadership in the field of contemporary pediatric surgery specialization in Turkey is important.

Conclusion: Today, we step into the second 100th year of the Republic, Prof. Dr. Dr. İhsan Numanoğlu is seen to play an important role in scientific and leadership in the establishment of the contemporary pediatric surgery department in Turkey.

Thus, Prof.Dr. Dr. İhsan Numanoğlu; He has been among our valuable scientists raised by Ege University and has also passed into the history of Turkish Medicine.

Key Words: Contemporary Pediatric Surgery, Establishment of Pediatric Surgery, Prof.Dr. Dr. İhsan Numanoğlu, Ege University Faculty of Medicine, Colostomy device", Pediatric burns, Columbus, Artificial Organ Department.

I. GİRİŞ VE AMAÇ

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu (1923 - 30. Nisan 2017), Çocuk Cerrahisi Uzmanlık eğitimi bitirdikten sonra,

Amerika Birleşik Devletleri'nden, 1960 yılında İzmir'e gelerek, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin kuruluş yıllarında görev almıştır (1961).

İzmir ve Türkiye'de kendi döneminde, çağdaş(formal) Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı'nın kuruluşuna liderlik yapmıştır. Böylece, yapmış olduğu çalışmalarla, Türk tıp tarihine geçen adımlar atmış, İzmir'in yetiştirdiği seçkin kurucu öğretim üyelerinden birisi olduğu görülmektedir (Fotoğraf 1,2).

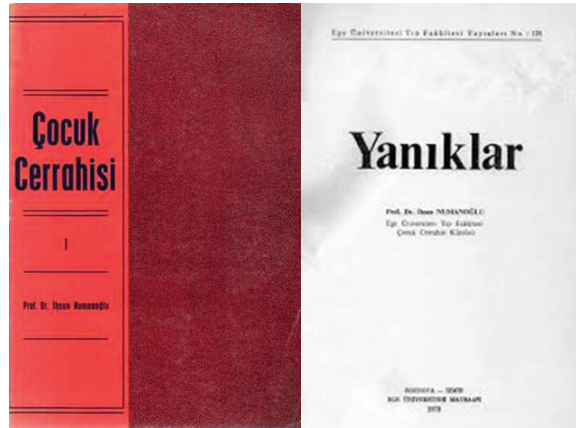
Fotoğraf 1. Türkiye'de Çağdaş Çocuk Cerrahisinin kurucusu; Prof. Dr. İhsan Numanoğlu (1923 - 30 Nisan 2010).

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu, Amerika Birleşik Devletleri'nde, "1.07.1957-15.11.1960" döneminde, Çocuk Cerrahisi alanında eğitim görerek, Çocuk Cerrahisi Uzmanı olmuş ve İzmir'e dönmüştür. Prof. Dr. İhsan Numanoğlu, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde "27.02.1961" günü, Çocuk Cerrahisi ve Ortopedi Kliniği (Başkan: Prof. Dr. Merih Eroğlu) Uzman kadrosunda göreve başlamıştır. Prof. Dr. İhsan Numanoğlu, böylece Türkiye'nin ilk "formal" eğitim görmüş Çocuk Cerrahi Uzmanı olmuştur (1-15).

Türkiye'nin ilk bağımsız Çocuk Cerrahisi Kliniği, (Kürsü/Anabilim Dalı) "14.06.1961" günü, Ege Üniversitesi'nde Prof. Dr. İhsan Numanoğlu tarafından kurulmuştur (Fotoğraf 2) (1-11).

Fotoğraf 2. EÜTF Çocuk Cerrahi Kliniği öğretim üyeleri, asistanları ve görevlileri (1 Temmuz 1981).

Fotoğraf 3,4. Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun yazmış olduğu Çocuk Cerrahisi ve Yanıklar kitapları.

Aynı zamanda EÜTF Öğretim üyesi olan Sağlık Bakanı Prof. Dr. Salih Ragıp Üner döneminde (05.09.1960 - 26 Haziran 1962), yayınlanan 14.06.1961 gün ve 5/1276 sayılı Tüzükte, Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun girişimi ile Çocuk Cerrahisi Uzmanlık Dalı "bağımsız" olarak yer almıştır (7).

Prof. Dr. İhsan Numanoglu, 1960'lı yılların koşullarında; Türkiye'de çağdaş çocuk cerrahisinin ve alt dallarının, özel uzmanlık alanlarının kurulması, genç kuşakların ilgisinin, yeni doğan çocuklardaki "görülen" ve "görülmeyen" "malformasyon" ve "anomalı" konusuna çekilmesi, bilimsel çalışmaların, yayınların yapılması amacı ile birçok, "öngörülü" girişim yapmış, çocuk sağlığı ve tıp eğitimi açısından pek çok ilkleri gerçekleştirmiştir.

Örneğin, Tıp Fakültesi öğrencilerinin ve asistanlarının eğitimine önem vermiş; Çocuk Cerrahisi Stajı Türkiye'de ilk kez, 1971 yılında, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinde, Fakülte Kurulu Kararı ile uygulanmış, böylece benim de içinde olduğum öğrenciler, 1971 yılında, Çocuk Cerrahisi Stajı yapmaya başlamıştır.

Diğer kimi ilk adımlar da aşağıda görülmektedir:

–Türkiye'nin ilk çağdaş Çocuk Yanık Birimini (10 yataklı) kurmuştur (1981) (15).

Ege Üniversitesi Çocuk Cerrahisi Prof. Dr. İhsan Numanoglu Yanık Birimi bulunmaktadır.

–Prof. Dr. İhsan Numanoglu, çağdaş bilgiler içeren iki ciltlik Çocuk Cerrahisi Kitabı (1983, 1991;1126 sayfa) ile Yanıklar Kitabı (1978) nı yazmıştır (Fotoğraf 3,4) (12,13).

–Prof. Dr. İhsan Numanoglu, 15 Mart 1973'de Ankara'da kurulan, Türkiye Çocuk Cerrahisi Derneği'nin kurulmasına öncülük yapmış, katkıda bulunmuş ve ilk Başkanı olarak görev almıştır (1-7).

Çocuk Cerrahisi

İhsan NUMANOĞLU
Çocuk Cerrahisi Ana Bilim Dalı, Ege Üniversitesi
Tıp Fakültesi, İzmir.

Özet

Çocuk Cerrahisi son 15 yıl içinde süratle gelişen ve kendini kanıtlayan bir Tıp İhtisas Dalıdır.

Türkiye'de Çocuk Cerrahisinin gelişmesi 1933-1961 ve 1961 den itibaren günümüze kadar olmak üzere iki dönem halinde incelenebilir.

1961 yılında müstakil bir ihtisas dalı olan Çocuk Cerrahisi, süratle gelişmiş, bugün 10 Tıp Fakültesinde eğitim, araştırma ve tedavi uygulamalarıyla çalışmalar sürdürülmektedir. Ayrıca 10 Devlet ve 7 S.S.K. Hastanesinde Çocuk Cerrahisi Servisleri açılmış ve halen 38 adet çocuk cerrahi çalışmaktadır.

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları ve Çocuk Cerrahisi Ana Bilim Dallarını yandıları ile birlikte, ayrı bir çocuk bölümü olarak Tıp Fakültelerinde alınmasının eğitim, araştırma ve tedavi yönünden büyük ölçüde faydalı olacaktır.

Pediyatrik Cerrahi Dergisi'nin yayınlanması ile çocuk cerrahisinin gelişmesinde önemli bir boşluk doldurulmuş ve böylece çalışmalara önemli şekilde katkıda bulunulmuş olacaktır.

Ülkemizde çocuk problemleri Sağlık Bakanlığınca Tıp Fakültesi ve diğer kurumların ilgili

Adres: İhsan Numanoglu, Çocuk Cerrahisi Ana Bilim Dalı, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Bornova, İzmir.

lerinden teşekkül eden bir grup tarafından, vakit kaybedilmeden ele alınıp, önemli veriler toplanıp, bir Milli Sağlık programı hazırlanarak uygulamaya konulmalıdır.

Sağlık programında, çocuk sayısı, doğum, hastalıklar, jeografik ve diğer faktörler göz önünde tutularak yeterli sayıda, Çocuk Tıbbi ve Cerrahi Araştırma ve Tedavi Merkezleri "The Children's Medical and Surgical Center" tesis edilmelidir. Ayrıca hastahane yatırılmadan, tedavileri yapılabilecek küçük cerrahi girişimler (fistik, sinnet, hidrosel, inmemis testis vsj için günahabirlik cerrahi yapan hastahaneler/Out Patient Surgery Center) tesis edilerek, yatırılarak tedavi yapan çocuk hastahanelerinin yükü hafifletilmiş olacaktır.

Ülkenin ihtiyacı olan çocuk cerrahi ve sağlık personeli zaman ve insan gücü israfına girmeden belirlenerek iyi şekilde yetiştirilmelidir.

Araştırma görevlileri ve mezuniyet sonrası eğitim programları yapıp, belirli sürelerde gözden geçirilerek yeniliklerin ilavesi ve gerekli düzeltmeler yapılarak uygulanmalıdır.

Yarının aktif insan gücünü oluşturan çocuklarımız için gerekli sağlık harcamaları, aile, sigorta ve devlet tarafından eksiksiz olarak karşılanıp kullanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk cerrahisi, tarihçe.

Fotoğraf 5. Türk Çocuk Cerrahisi Dergisi'nin ilk sayısında, Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun yazmış olduğu, Dünya ve Türk Çocuk Cerrahisi ile ilgili, "Çocuk Cerrahisi" başlıklı, özenle yazılmış bilgilendirici makalesi (Numanoglu İ. Çocuk Cerrahisi. Pediyatrik Cerrahi Dergisi. 1987;1(1): 7-13).

–Prof. Dr. İhsan Numanoglu, 1. Ulusal Çocuk Cerrahisi Kongresi'ni (1-3 Haziran 1981, EÜTF, Bornova, İzmir) gerçekleştirmiştir (14).

–Çocuk Cerrahisi Dergisi (Turkish Journal of Pediatric Surgery) ilk kez Mart 1987'de yayınlanmıştır.

Bu derginin, ilk sayısında Prof. Dr. İhsan Numanoglu, Dünya ve Türk Çocuk Cerrahisi ile ilgili, "Çocuk Cerrahisi" başlıklı çok değerli geniş bir makale yazmıştır (Fotoğraf 5) (1,5).

Prof. Dr. William Clatworthy (1917-2000)

Amerika Birleşik Devletleri'nde, ilk bağımsız Çocuk Cerrahisi Bölümü, 1954 tarihinde Prof. Dr. William Clatworthy (Fotoğraf 6) tarafından Columbus Çocuk Hastanesinde (Ohio) kurulmuştur. Prof. Dr. İhsan Numanoglu da burada eğitim almış ve Columbus üyesi olmuştur (12,16).

Fotoğraf 6. Prof. Dr. William Clatworthy (1917-2000), Columbus Çocuk Hastanesi, Çocuk Cerrahisi Kliniği Başkanı ve Columbus Okulunun kurucusu. [https://www.jpedsurg.org/article/S0022-3468\(01\)61763-9/pdf](https://www.jpedsurg.org/article/S0022-3468(01)61763-9/pdf)

Fotoğraf 7. Prof. Dr. İhsan Numanoglu için yapılan emeklilik töreninde (31.06.1996), ilk iki asistanından biri olan Prof. Dr. Acun Gökdemir (1934-2022) in plaket sunumu.

Prof. Dr. İhsan Numanoglu, emekli oluncaya dek (27.02.1961-31.06.1996) aralıksız "35 yıl 4 ay 4 gün", Ege Üniversitesinde görev yapmıştır (Fotoğraf 7).

Prof. Dr. İhsan Numanoglu, Çocuk Cerrahisinin çağdaş anlamda, İzmir'de ve Türkiye'de kuruluşu, gelişmesi, genç uzmanların yetişmesi, topluma tanıtılması ve "halkın sağlık sorunlarına, özellikle "anomalı" bulunan çocukların sorunlarına "çözüm üretilmesi" için özveri ile çalışmıştır (2-3).

Örneğin, "malformasyon" bulunan çocuklarda, "anal ve üriner inkontinans" sorununun çözümüne yönelik yapmış olduğu, buluş "inventive" niteliğinde çalışmaları ile uluslararası alanda tanınmıştır (17,18). Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun 1961 yılında kuruluşunu gerçekleştirdiği EÜTF Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı, 2018 yılında, Avrupa Tıpta Uzmanlık Birliği (UEMS) tarafından Çocuk Cerrahisi ve Pediatrik Üroloji alanlarında ayrı ayrı akredite edilmiştir (15).

Amacımız, Türkiye'de Çağdaş Çocuk Cerrahi Bilim Dalı'nın kurucusu olan ve EÜTF'ndeki öğrencilik yıllarımdan bu yana tanıdığım, İzmir'in yetiştirdiği değerli ve "öngörülü" bilim insanlarından Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun yaşamını, Türk Çocuk Cerrahisi'ne katkılarını, bilimsel önemini, getirdiği yenilikleri, liderlik özelliklerini, güncel kaynakların ışığında inceleyerek, genç kuşaklara tanıtmak ve adını yaşatmaktır.

II. TÜRKİYE'DE ÇOCUK CERRAHİSİNİN KISA TARİHÇESİ

"Çağdaş Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı Kuruluncaya dek Geçilen Aşamalar"

Çocuk Cerrahisi Uzmanlık alanının ülkemizdeki geçmişi ile ilgili yazılı kaynaklar araştırılırsa, Bergamalı Galenos'dan sonra, "pozitif" bilgi ve renkli minyatürler içeren, 1465'de yazılmış, Cerrahiyetü'l Hanniye adlı yapıt görülmektedir (6).

Çocuk cerrahisi için, bunun önemini, Prof. Dr. İhsan Numanoglu, 1973'de yazdığı makalede vurgulamıştır (19,20).

Şerafeddin Sabuncuoğlu (1385-1470)

Hekim ve Cerrah Amasyalı Şerafeddin Sabuncuoğlu'nun, "eski Anadolu Türkçesi" ile Amasya'da yazmış olduğu Cerrahiyetü'l Hanniye, çocuk cerrahisi ile ilgili içerdiği konular aşağıda görülmektedir: Sünnet, sünnet hataları, hipospadias, yapışık labia minor, kasık fıtığı, anal atrezi, fazla parmak, interseks, jinekomasti, kasık fıtığı, kısa dil frenulumu, vb. (19-29).

Osmanlı Devletinin son dönemlerinde, özellikle tıp ve fen alanlarında başlayan yenileşme, çağdaş dünyaya yetişme çabaları görülmektedir.

Ordunun ve halkın "hekim" ve "cerrah" gereksinimini karşılamak amacıyla, Almanya, Avusturya, Fransa gibi ülkelere Askeri doktorlar, çeşitli uzmanlık alanlarında, "formal" eğitim almaları için gönderilmişlerdir.

Bunların önemli bir kısmı da Cumhuriyetin kuruluş ve başlangıç döneminde görev yapmıştır, ilgili kimi örneklerle aşağıda değinilmiştir:

1) Prof. Dr. Cemil Topuzlu (1866-1958)

Prof. Dr. Cemil Topuzlu, cerrahi ihtisası yapmak üzere Paris'e gönderilmiş, 3 yıl eğitim görmüş ve 1890'da İstanbul'a dönmüştür.

Türkiye'de çağdaş cerrahinin kuruluşuna liderlik yapmış, ilk "Çocuk Cerrahisi" derslerini de vermiştir (30).

2) Prof. Dr. Dr. Orhan Abdi (Kurtaran) (1877-1948)

Prof. Dr. Orhan Abdi, 1900 yılında Almanya'da cerrahi (Cerrahi, Çocuk Cerrahisi, Nöroşirürji, Ortopedi) eğitimi görmüş, 1905'de İstanbul'a gelmiştir (31).

Başlangıçta, Çocuk Cerrahisi Servisleri, Ortopedi Klinikleriyle bir arada yer almış ve ilk kez 1908 yılında yine cerrahi eğitim programı içinde Çocuk Cerrahisi dersi tıp fakültesi programına alınmıştır (9,10).

3) Prof. Dr. Akif Şakir Şakar (1888 - 1961)

Prof. Dr. Akif Şakir Şakar; Dr. De Lacombe ve Dr. Aime Mouchet gibi Fransız hekimlerinin görev yaptığı bu alanda, askeri hekim olarak, 1. Dünya Savaşı sonrası, 1919 da, İstanbul Tıp Fakültesinde "Cerrahi Etfal ve Ortopedi Kliniği'nde" Dr. Aime Mouchet'nin yanına "Çevirmen" olarak girmiş, sonrasında 1923 yılında Doçent olmuştur (30-35).

Prof. Dr. Akif Şakir Şakar, 1912 yılından sonra, Avusturya (Viyana, Innsbruck) (1912-1914) ve Almanya (Hamburg) (1927-1929)'da Cerrahi ve Ortopedi eğitimi almıştır (30-36).

1. Dünya Savaşı (28 Temmuz 1914 – 11 Kasım 1918) sonrasında, savaşın getirdiği yıkım ile toplumda, bulaşıcı hastalıklar, beslenme bozukluğu, çocuk ölümleri artmıştır (37,38). Ayrıca, "bebek ve çocukların doğumsal ve kazanılmış cerrahi hastalıkları" da dikkat çekmeye başlamış, giderek Çocuk Cerrahisi ile ilgili konular, ülkemizde önem kazanmıştır.

Çocuk Cerrahisi Kliniği; önceleri "Genel Cerrahi" Klinikleri içerisinde yer verilmiştir. Daha sonraları "Çocuk Cerrahisi ve Ortopedi" Klinikleri içinde yer almıştır. Bu aşamalar sonrası Çocuk Cerrahisi "bağımsızlığını" kazanmıştır.

Prof. Dr. Şakir Şakar, 1932'de Profesörlüğe yükseltilmiş ve 1933'de de İstanbul Üniversitesi'nde Çocuk Cerrahisi ve Ortopedi Kliniğini (10 yataklı) açmıştır (30-36).

Prof. Dr. Şakir Şakar, Türkiye'de Çocuk Cerrahisi ve Ortopedi Kliniğinin kuruluşunda çok emek vermiş ve 1939 yılında Türk Ortopedi ve Travmatoloji Derneğini kurmuştur (35,36).

Diğer tıp dallarında olduğu gibi, Türkiye'de Çocuk Cerrahisi dalının tarih içinde gelişmesi, "bağımsız" "Klinik" ve "Anabilim Dalı" kimliğini alması, bilim ve teknoloji alanlarındaki çağdaş yeniliklere ve akademik gelişmelere koşut, değişik aşama ve güçlüklerden geçilerek olmuştur (Tablo I).

Tablo I. Çocuk Cerrahisi Uzmanlığının ayrı bir dal olarak kurulmasına dek geçen yasal aşamalar

Klinik Adı	Resmi Gazete ve Gün	Sağlık Bakanı
Emrazı Hariciye (Operatörlük)	Resmi Gazete: 29 Haziran 1929/1228, Kararname: 8034/1 Tababet ve İhtisas Vesikaları Hakkında Nizamname	Prof. Dr. İ. Refik Saydam
Çocuk Cerrahisi ve Ortopedi	Tababet Uzmanlık Belgeleri Hakkında Tüzük Resmi Gazete: 09 Ağustos 1947/6680,	Dr. Behçet Uz
Çocuk Şirürjisi“Bağımsız Uzmanlık Dalı”	Resmi Gazete: 14 Haziran 1961/10828 sayılı, Tababet İhtisas Tüzüğü sayı: 5/1276	Prof. Dr. S. Ragıp Üner
Çocuk Cerrahisi YÖK “Anabilim Dalı”	Resmi Gazete: 06 Kasım 1981/17506 sayılı 2547 sayılı yasa	Prof. Dr. Necmi Ayanoğlu

4) Çocuk Cerrahisi ve Ortopedi Uzmanlık Kolu

1947 yılında değiştirilen, yeni “Tababet Uzmanlık Belgeleri Hakkında Tüzük” uyarınca (Resmi gazete, 9 Ağustos 1947/ 6680) Çocuk Cerrahisi ve Ortopedi Uzmanlık Kolunun kurulmuş olması, Türkiye için yeni ve önemli aşamadır (Tablo I) (6,7,39-43).

5) Çocuk Cerrahisi Uzmanı Dr. Herbert B. Eckstein (1926-1986)

Dr. Herbert B. Eckstein; Prof. Dr. İhsan Doğramacı'nın girişimi ile İngiltere'den Ankara'ya gelmiş ve Hacettepe Çocuk Hastanesinde, ilk “Çocuk Cerrahi” olarak, 1958-1960 yıllarında Prof. Dr. Yüksel Bozer'in bulunduğu Genel Cerrahi Kliniğinde çalışmıştır (44,45).

Dr. Herbert B. Eckstein, önceden 1935-1949'da Ankara'da görev yapmış olan Prof. Dr. Albert Eckstein (1891-1950) ve Dr. Erna Eckstein (1895-...)’in oğludur (Fotoğraf 8-10) (44,45).

(Eckstein Ailesi: Pediatrik Cerrahi Uzmanı Dr. Herbert B. Eckstein'in annesi Dr Era Eckstein, babası Prof. Dr. Albert Eckstein, 1935-1949'da, Ankara'da, Pediatri alanında (“Çocuk ölümleri, bulaşıcı hastalıklar” çalışmış, kendisi de, 1958-1960'da Pediatrik Cerrahi alanında Ankara'da görev yapmıştır. Prof. Dr. Albert Eckstein Ankara'da Pediatrinin kurucusu ve Prof. Dr. İhsan Doğramacı'nın hocasıdır).

Fotoğraf 8-10. Çocuk Hast. Uz. Dr Era Eckstein, Prof. Dr. Albert Eckstein, Çocuk Cerr. Uz. Dr. Herbert B. Eckstein.

6) Prof. Dr. İhsan Numanoglu (1929-2017)

Prof. Dr. İhsan Numanoglu, Prof. Dr. Arif Şakir Şakar'ın “Çocuk Ortopedisi ve Şirürjisi” kliniğinde yetişmiş, Genel Cerrahi Uzmanı (23.05.1957) olduktan sonra, ABD'de “formal” “Çocuk Cerrahisi Uzmanlığı” eğitimi alarak Türkiye'ye dönmüş ilk hekim olmuştur (1960) (1-15).

Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun girişimleri ile 1961 yılında Sağlık Bakanlığı “Uzmanlık Tüzüğünde” yapılan değişiklikle “Ortopedi ve Travmatoloji” ile “Çocuk Cerrahisi” Uzmanlıkları ayrılmış ve Çocuk Cerrahisi bağımsız olmuştur (1-8, 11-15).

Bu gelişme, Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun çabaları ile Ege Üniversitesi Göğüs Hastalıkları Kliniği'nden Prof. Dr. Ragıp Üner'in Sağlık Bakanlığı döneminde gerçekleşmiştir (Tablo I).

Bu nedenle Prof. Dr. İhsan Numanoğlu Pediatrik Cerrahi Dergisi'nin ilk sayısına yazmış olduğu "Çocuk Cerrahisi" başlıklı makalede, Türkiye'de Çocuk Cerrahisinin Tarihçesini;

"1933-1961 dönemi "ve "1961 sonrası dönem" olarak ayırmıştır (1).

7) Prof. Dr. Akgün Hiçsönmez (1931-2019)

Prof. Dr. Akgün Hiçsönmez, Prof. Dr. Dr. Akif Şakir Şakar sonrası dönemde, Türkiye'de çağdaş çocuk cerrahisinin, "Prof. Dr. İhsan Numanoğlu ile birlikte" "iki kurucusundan" birisidir (46-48).

Amerika Birleşik Devletleri'nde Çocuk Cerrahisi ve Çocuk Toraks ve Kalp Cerrahisi dalında eğitim görmüştür (1961-1963) ve Hacettepe Tıp Fakültesinde Çocuk Cerrahisi Kliniğini (Anabilim Dalı) kurmuştur (1963-1998) (46-48).

Prof. Dr. Akgün Hiçsönmez'in liderliğinde Türkiye Çocuk Cerrahisi Derneği kurulmuştur (1981). "İlk Başkan Prof. Dr. İhsan Numanoğlu'ndan sonra", Prof. Dr. Akgün Hiçsönmez 4 dönem (1983 – 1990) Başkanlık yapmıştır (6,7,46-48).

Sonuçta, 1981 yılında çıkarılan 2547 sayılı Üniversite Yasası ile Anabilim Dalı "statüsü" kazanmış olan Çocuk Cerrahisi, güncel olarak, Türkiye'deki toplam 128 tıp fakültesinde, iyi yetişmiş, üst düzeyde öğretim üyeleri ile çağdaş anlamda görevlerini sürdürmektedir. Türkiye'de bugün yaklaşık 500 Çocuk Cerrahisi Uzmanı bulunmaktadır (6-8).

III. PROF. DR. İHSAN NUMANOĞLU'NIN YAŞAM ÖYKÜSÜ

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu Manisa'nın Soma İlçesinde 1923 yılında doğmuştur. İlk Okulu ve Ortaokulu Manisa'da, Liseyi Bursa'da bitirmiştir.

1. Tıp Doktoru

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesine girerek, 1942-1948 döneminde iyi bir eğitim görmüş ve Tıp Doktoru olmuştur.

Bu dönemde, 1933 yılındaki Atatürk'ün "Üniversite Reformu" ile Türkiye'ye gelen çoğu "Musevi" asıllı Alman bilim insanları İstanbul Üniversitesi'nde görev yapmaktaydı.

2. Hükümet Tabibi

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu, 1949-1953 yıllarında yurdun değişik illerinde görev yapmıştır:

- Manisa Soma Hükümet Tabibi (3.1.1949-3.5.1949),
- Sivas Suşehri Sıtma Savaş Tabibi (29.11.1950-4.11.1951),
- Tokat Merkez Sıtma Savaş Tabibi (4.11.1951-31.10.1952),
- Tokat Erbaa Belediye Tabibi (31.10.1952-31.7.1953).

3. Akademik Çalışmaları

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu, yaklaşık 4 yıl Anadolu'da Sağlık Bakanlığı adına görev yaptıktan sonra, İstanbul'a gelerek uzmanlık eğitimine başlamıştır.

Bundan sonraki, akademik yaşamı, yurt içi ve yurt dışı çalışmaları şöyle gelişmiştir:

- a) Genel Cerrahi Uzmanlığı (31.7.1953-23.05.1957);
- İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi 2. Cerrahi Kliniği, Asistan (13.12.1953-23.5.1957)
- b) Çocuk Cerrahisi Uzmanlığı; ABD (1.07.1957-15.11.1960) (Tablo II)
- Baptist Hastanesi Cerrahi Kliniği (St. Louis, Missouri), İntern (1.7.1957-30.6.1958)
- De Paul Hastanesi Cerrahi Kliniği (St. Louis, Missouri), Asistan (1.7.1958-30.6.1959)
- St. Joseph Hast Cerrahi Kliniği (St.Louis, Missouri), Başasistan (1.7.1959-15.11.1960)

- c) Başasistanlık; EÜ Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi, Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği (27.2.1961-16.4.1964)

- d) Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi Kliniği'nin kuruluşu

Çocuk Cerrahisi birimi, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi'nde bulunan "Çocuk Cerrahisi ve Ortopedi Kliniği"

içinde “ayrı bir birim” olarak kurulma çalışmaları başlamıştır(27 Şubat 1961) (1).

Prof. Dr. İhsan Numanoglu, İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi'nde, “14 Haziran 1961” günü;
– 2 Asistan (Dr. Mustafa Özemre, Dr. Acun Gökdemir),
1 Görevli,
– 8 Yatak ile bu klinikte, yoğun bir çalışma dönemine başlangıç yapmıştır (6,49).

Aynı yıl Tababet İhtisas Tüzüğü'nde yapılan değişiklik ile Çocuk Cerrahisi Kürsüsü (Anabilim Dalı) bağımsız olarak kurulmuştur (Resmi Gazete: 14 Haziran 1961/10828) (Tablo I).

e) Çocuk Cerrahisi Doçenti (1964)

“1961 yılında çocuk cerrahisini çağdaş anlamda kurmuş ve 1964 yılında Türkiye'nin ilk çocuk cerrahisi öğretim üyesi (doçent) olmuştur.” <https://pedsurg.med.ege.edu.tr/kisisel/inuman.htm>

Dr. İhsan Numanoglu, Doçentlik sonrası, ikinci kez ABD'ye gitmiş, Çocuk Cerrahisi alanında çalışmalar yapmıştır (Columbus, Ohio) (Fellow) ve Columbus üyesi olmuştur (16.4.1964-10.10.1964)(Tablo II).

f) Çocuk Cerrahisi Profesörü (6.2.1970)

– Prof. Dr. İhsan Numanoglu Profesörlüğe yükseltildikten sonar, EÜ Tıp Fakültesi Senato Üyesi seçilmiştir (1971-1972).
– Prof. Dr. İhsan Numanoglu, üçüncü kez ABD'ye gitmiştir (Cleveland Clinic, Artificial Organ Department, Ohio) (17.5.1979-17.8.1979) (Tablo II).
– Türkiye'ye getirdiği yenilik, “kolostomi aygıtı” ile hastalara “şifa” vermeye çalışmış, sonuçlarını yayınlamıştır (3).

g) Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun Diğer Görevleri

- Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi AD binasının yapımı (Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun yurtdışı örneklerine göre yaptırması, 1980) (6,49).
- Ege Üniv. Tıp Fak. Cerrahi Tıp Bilimleri Bölüm Başkanı (1.9.1982-8.2.1983) (2,4,5),
- Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi Yayın Kurulu Üyesi (1969-1972).
- h) Yurt İçi ve Yurt Dışında Bilimsel Kuruluş Üyelikleri
 - Türkiye Çocuk Cerrahisi Derneği,
 - Türkiye Yanık Derneği,
 - Türkiye Onkoloji Derneği,
 - UNESCO Türkiye Genel Kurulu (Ege Üniversitesi Tem.) (1971-1972),
 - British Association of Pediatric Surgeon (BAPS),
 - Association of International Burn Injury,
 - Association of International College of Surgeon,
 - Association of Asia Pediatric Surgery.

IV. PROF. DR. İHSAN NUMANOĞLU AİLESİ

1. Sosyal Durumu

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinde 1961'den beri görev yapan Prof. Dr. İhsan Numanoglu 31.06.1996 günü emekli olmuş ve 30 Nisan 2017 günü İzmir'de vefat etmiştir.

Dr. Samiye Numanoglu ile evli olan Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun, Alp ve Tunç adında iki oğlu bulunmaktadır (Fotoğraf 11-14).

Tablo II. Prof. Dr. İhsan Numanoglu, ABD'ye Çocuk Cerrahisi uzmanlık eğitimi ve araştırmacı olarak 3 kez gitmiş, orada öğrendiği ve gördüğü yenilikleri Türkiye'de uygulamaya koymuştur.

01.07.1957 - 15.11.1960	Çocuk Cerrahisi uzmanlık eğitimi, Çocuk Cerrahisi Uzmanı
01.07.1957 - 30.06.1958	Baptist Hastanesi (Cerrahi Kliniği) (St. Louis, Missouri), İntern
10.07.1958 - 30.06.1959	De Paul Hastanesi Cerrahi Kliniği (St. Louis, Missouri), Asistan
01.07.1959 - 15.11.1960	St. Joseph Hast Cerrahi Kliniği (St. Louis, Missouri), Başasistan
16.04.1964 - 10.10.1964	Ohio Üniversitesi Columbus, Çocuk Hastanesi (Fellow)
17.05.1979 - 17.08.1979	Ohio Üniversitesi Cleveland Clinic, Artificial Organ Department

Fotoğraf 11-13. Prof. Dr. İhsan Numanoglu, eşi Dr. Samiye Numanoglu, oğulları, Dr. Alp ve Dr. Tunç.

Fotoğraf 14 Güney Afrikalı çocukların sağlığı onlara emanet... Haberler Sarmaşık 08.01.2012.”(52)

2. Numanoglu Ailesinin Tıp Alanındaki Hizmetleri ve Başarıları

Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun eşi Dr. Samiye Numanoglu Biyokimya Uzmanı olarak Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinde yıllarca görev yapmıştır. Dr. Samiye Numanoglu, çalışkan, işine, çocuklarına özenli, çevresi tarafından sevgi ve saygı gören bir öğretim

görevlisidir. Prof. Dr. İhsan Numanoglu çocuklarının, erdemli ve bilim insanı hekimler olarak yetişmesi için gayret göstermiştir (49-51).

Çocukları Prof. Dr. Dr. Alp Numanoglu (Ege Üniv. Tıp Fakültesi) ve Dr. Tunç Numanoglu (Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi) da hekimlik mesleğini ve akademik yaşamı seçmiştir (50-52).

Prof. Dr. Alp Numanoglu ve Dr. Tunç Numanoglu, 22 yıldır Güney Afrika'nın Başkenti Cape Town'da yaşıyor, bölgenin çocuklarına umut oluyor (Fotoğraf 15) (52).

Ünlü kalp uzmanı Prof. Dr. Christian Barnard'ın ilk kalp naklini gerçekleştirdiği Groote Schuur Hastanesi'nin de bulunduğu Cape Town'da, “Red Cross War Memorial Children's Hospital” Çocuk Cerrahisi Kliniği Başkanı olarak görev yapan Prof. Dr. Alp Numanoglu tanınmış çocuk kalp cerrahi uzmanları arasındadır ve tıp kaynaklarında yerini almaktadır. Dr. Tunç Numanoglu, aynı hastanenin 12 yıldır Başhekimisi olarak çalışmaktadır (52).

Fotoğraf 15,16

Prof. Dr. Alp Numanoğlu, 2024 yılında, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahi AD'da görev almıştır. EÜTF Dekanlığı'nın duyurusu şöyledir:

"Uluslararası nitelikli araştırmacı kapsamında Fakültemiz Çocuk Cerrahisi AD'nda görev yapmakta olan Prof. Dr. Alp Numanoğlu (Fotoğraf 15,16), genç araştırmacılara yönelik cerrahide -minimal invaziv cerrahi- alanında ilk dersini verdi. Katkıları için değerli hocamıza çok teşekkür ederiz" (17 Eylül 2024).

Pan-Afrika Pediatrik Cerrahi Derneği (PAPSA) ve Dünya Pediatrik Cerrahlar Dernekleri Federasyonu (WOFAPS) Başkanı'dır. https://www.instagram.com/eutf.dekanlik/p/DAAoUgEiGRT/?img_index=1

V. TÜRK ÇOCUK CERRAHİSİ DERGİSİ PROF. DR. İHSAN NUMANOĞLU ÖZEL SAYISI

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu'nun vefatı sonrasında, 2017 yılında Çocuk Cerrahisi Dergisi, Prof. Dr. İhsan Numanoğlu Özel Sayı'sını çıkarmıştır: "Çocuk Cerrahisi Dergisi 2017;31(Ek sayı 1):1-96."

Bu sayıda, Prof. Dr. İhsan Numanoğlu'nun kuruluşunu yapmış olduğu EÜTF Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı'nın değişik dallarında, yetişmiş öğrencileri tarafından, yenilikçi, çok değerli bilimsel makaleler yayınlanmış, Prof. Dr. İhsan Numanoğlu'nun bilimsel ufku, Türkiye'ye katkıları, yapmış olduğu çalışmalar ile ilgili düşünceler paylaşılmıştır (Tablo III).

Tablo III. Çocuk Cerrahisi Dergisi, Prof. Dr. İhsan Numanoğlu Özel Sayısı, makaleler.
Çocuk Cer.Derg. 2017;31(Ek sayı 1):1-96.

1. Özok, G. İhsan Numanoğlu ve yanıklar: Pul greftten kültür epiteliyal otogreftlere. ÇCD 2017;31(Ey sayı 1):1-3.	
2) Aydın G. Eğitici olarak Sn. Prof. Dr. İhsan Numanoğlu.	ÇCD 2017;31(Ek 1):4-7. doi:10.5222/JTAPS.2017.1002
3) Ulman İ. Numanoğlu anal ve üriner kontrol aygıtı.	ÇCD 2017; Jan31(Ek 1):8-13. doi:10.5222/JTAPS.2017.1003
4) Erdener A. İhsan Numanoğlu ve anorektal malformasyonlar.	ÇCD 2017;31(Ek 1):14-17. doi:10.5222/JTAPS.2017.1004
5) Numanoğlu A, Numanoğlu T. "Geçmişten geleceğe" florescein laparoskopisi. ÇCD 2017;31(Ek 1):18-20. doi:10.5222/JTAPS.2017.1005	
6) Çetinkurşun S. İnvaziyasyon: Bir taşra üniver. hast deneyimi.	ÇCD 2017;31(Ek 1):21-25. doi:10.5222/JTAPS.2017.1006
7) Taneli C. Anorektal malformasyon, BT ile değerlendirilmesi.	ÇCD 2017;31(Ek 1):26-29. doi:10.5222/JTAPS.2017.1007
8) Özcan C. Çocuklarda torakoskopik girişimler.	ÇCD 2017;31(Ek 1):30-34. doi:10.5222/JTAPS.2017.1008
9) Şenol Ö, Mir E. Çocuk cerrahisinde yeni düşünceler.	ÇCD 2017;31(Ek 1):35-39. doi:10.5222/JTAPS.2017.1009
10) İlhan H. Çocuklarda yabancı cisim aspirasyon.	ÇCD 2017;31(Ek 1):40-45. doi: 10.5222/JTAPS.2017.1010
11) Ergün O. Safra yolları atrezisi (bilier atrezi).	ÇCD 2017;31(Ek 1):46-55.
12) Çelik A. Bağırsak yetmezliği/kısa bağırsak sendromunda.....	ÇCD 2017;31(Ek 1):56-76. doi:10.5222/JTAPS.2017.1012
13) Yazıcı M. Karın duvarı defektleri: Omfalosel ve gastrosizis.	ÇCD 2017;31(Ek 1):77-91. doi:10.5222/JTAPS.2017.1013
14) Tiryaki S, Avanoğlu A. İnmemiş testis teorileri.	ÇCD 2017;31(Ek 1):92-96. doi: 10.5222/JTAPS.2017.1014

VI. PROF. DR. İHSAN NUMANOĞLU BİLİMSEL ARAŞTIRMA ÖDÜLÜ (TÜRKİYE ÇOCUK CERRAHİSİ DERNEĞİ)

Türkiye Çocuk Cerrahisi Derneği (Fotoğraf 18), 1999-2024 yılları arasında 14 adet Prof. Dr. İhsan Numanoğlu adına Bilimsel Araştırma Ödülü vermiştir.

Fotoğraf 17. Türkiye Çocuk Cerrahisi Derneği, 1999'dan bu yana, Prof. Dr. İhsan Numanoğlu Bilimsel Araştırma Ödülü vermektedir.

VII. PROF. DR. İHSAN NUMANOĞLU'NUN YAYINLARI

Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun saptanan, 8'i İngilizce olmak üzere toplamda 63 bilimsel makalesi (Tablo IV) ve uluslararası kongrelerde sunulmuş 3 bildirisi bulunmaktadır (Tablo V).

Tablo IV. Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun makaleleri.

1) Numanoglu I, Köktürk I, Mutaf O. Light and electron microscopic examinations of undescended testicles. J Pediatr Surg 1969; Dec 4(6):614-9. doi: 10.1016/0022-3468(69)90488-6. PMID: 4391882 No abstract available.	2) Numanoglu I, Aksu Y, Mutaf O. Teratoma of thyroid gland in newborn infant. J Pediatr Surg 1970 Jun;5(3):381-2. doi: 10.1016/0022-3468(70)90200-9. PMID: 5423071 No abstract available Ulusal
3) Numanoglu I, Gokdemir A, Oztop F. Fetus in fetu. J Pediatr Surg 1970; Aug 5(4):472-3. doi: 10.1016/0022-3468(70)90082-5. PMID: 5528247 No abstract available.	4) Numanoglu I. Cerrahiyei İlhaniye: the earliest known book containing pediatric surgical procedures. J Pediatr Surg. 1973; Aug 8(4):547-8. doi: 10.1016/0022-3468(73)90219-4. PMID: 4593875 No abstract available.
5) Numanoglu I. Colostomy control device. Artif Organs 1986; Feb 10(1):63-5. doi:10.1111/j.1525-1594.1986.tb 02519.x.	6) Numanoglu I. Anal and urinary control device. Artif Organs 1987; Oct 11(5):420-3. PMID: 3689179
7) Erdener A, Mevsim A, Ulman I, Numanoglu I. The cryptophthalmos syndrome. J Pak Med Assoc 1990; Jun;40(6):138-9.	8) Balık E, Taneli C, Erdener A, Sayan A, Alper H, Numanoglu İ. The role of computerized tomography in the management of anorectal malformations. Pediatrik Cerrahi Dergisi 1991;5:30-33.
9) Numanoglu İ. Doğuştan bir sakrokoksigeal teratoma. EÜTF Dergisi 1962;1(1):271-276.	10) Aksu Y, Numanoglu İ. Primer çekum retikulum hücreli sarkomu. EÜTF Dergisi 1962;1:259-264.
11) Numanoglu İ. Omfolosel. EÜTF Dergisi 1963;2:512-522.	12) Numanoglu İ. Kasık kanalında fistülüze bir Meckel Divertikülü (Littre fitiği). EÜTF Dergisi 1963;2:575-580.
13) Numanoglu İ. Gracillis adalesi transplantasyonu ile anüs sfinkter plastiği. EÜTF Dergisi 1963;2:595-602.	14) Numanoglu İ, Özemre M. Kasık fitiği. EÜTF Dergisi 1964;3:225-238.
15) Numanoglu İ, Özemre M. Pierre-Rubin sendromu EÜTF Dergisi 1964;3:253-260.	16) Numanoglu İ. Konjenital hipertrofik pilor stenozu. EÜTF Dergisi 4: 1 1965:4(1):82-88.
17) Numanoglu İ, Gökdemir A. Çocuklarda yanık ve bugünkü yanık tedavisi. EÜTF Dergisi 1965;4:172-190.	18) Numanoglu İ. Çocuk Hastanesi ve Çocuk Cerrahisi. EÜTF Dergisi 1965;4:227-236.
19) Numanoglu İ. YDÇ acil cerrahi problemleri ve mortaliteye etkili faktörler. EÜTF Dergisi 1965;4: 00-407.	20) Numanoglu İ, Gökdemir A. Kasık fitiği-hidrosel ve inmemiş Testis; EÜTF Dergisi 1966;5(1): 56-64
21) Numanoglu İ, Gökdemir A. Çocuklarda akut apandisit. EÜTF Dergisi 1966;5(3):306-311.	22) Numanoglu İ, Özemre M. Yeni doğmuşta spontan kolon perforasyonları. EÜTF Dergisi 1966;5(3):332-339.
23) Numanoglu İ, Özemre M. Ekstrofi kloaka (Ekstrofi splanknika). EÜTF Dergisi 1966;5(3):343-350.	24) Numanoglu İ. Sünnet (Circumcision). EÜTF Dergisi 1966;5(4): 542-551.
25) Numanoglu İ. İnmemiş testis. EÜTF Dergisi 1967;6(1): 147-152	26) Numanoglu İ, Gökdemir A. Yeni doğmuşun ince barsak Tıkanıklıkları: EÜTF Dergisi 1967;6(4):485-498.
27) Numanoglu İ, Özemre M. Periton boşluğu yabancı cismi. EÜTF Dergisi 1967;6(1):153-155.	28) Numanoglu İ. Çocuklarda tiroid büyümeleri. EÜTF Dergisi 1967;6(3):375-384.

29) Numanoglu. Çocuk cerrahisinin bugünkü durumu. Dirim 1967;155-159.	30) Numanoglu İ. Konjenital ano-rektal malformasyonlar. EÜTF Dergisi 1969;8(1):1-
31) Numanoglu İ, Mutaf O. Çocuklarda abdominal mas. EÜTF Dergisi 1969;8(2):177-187.	32) Numanoglu İ, Mutaf O. Ductus tioglossus kist ve fistülü. EÜTF Dergisi 1969;8(2):257-261.
33) Numanoglu İ. Yeni doğmuş çocuk cerrahisinde inkubator. EÜTF Dergisi 1969;8(2):311-315.	34) Numanoglu İ, Sümer C. Çocuklarda elektrik yanıkları. EÜTF Dergisi 1969;8(2):315-318.
35) Numanoglu İ. Konjenital hipertrofik klitoris. EÜTF Dergisi 1969;8(3):523-526.	36) Numanoglu İ. Hastane ve ameliyatın çocuklar üzerinde emosyonel etkileri. EÜTF Dergisi 1969;8(4):693-698.
37) Numanoglu İ. Acil cerrahi durum, travma ve konjenital anomalili çocuğun... EÜTF Dergisi 1970;9(2):387-392.	38) Gökdemir A, Numanoglu İ. Çocuk hastaneye yatırılmadan kasık fıtık cerrahisi. EÜTF Dergisi 1970;9(4): 697-700.
39) Numanoglu İ. Yoğun Bakım merkezi. EÜTF Dergisi 1970;9(4):701-709.	40) Süren O, Numanoglu İ. Çocuklarda testis torsiyonu. EÜTF Dergisi 1971;10(1):111-116.
41) Numanoglu İ. Çocuk tıbbi ve cerrahi, araştırma ve tedavi merkezi. EÜTF Dergisi 1971;10(1):123-132.	42) Numanoglu İ, Özmen K, Gökdemir A. Çocuklarda tiroid kansinomaları. İstanbul Tıp Fak. Mec 1973;36:845-849.
43) Numanoglu İ, Gökdemir A, Mutaf O. Çocuklarda ampiyem. İstanbul Tıp Fakültesi Mec 1973;36: 334-339.	44) Numanoglu İ. Cerrahiyei İlhaniye ve çocuk cerrahisi. Ankara Tıp Fakültesi Mec 1973;26:841-850.
45) Numanoglu İ, Arıkan A. Myelodisplaziler. İstanbul Tıp Fakültesi Mec 1974;37: 551-564 1974	46) Numanoglu İ, Mir E. Sternokleidomastoid tümör ve tortikollis. İstanbul Tıp Fakültesi Mec 1975;38(1): 54-64.
47) Numanoglu İ, Aydın A. Dudak hemanjiomaları. İstanbul Tıp Fakültesi Mec 1975;38:257-263.	48) Arıkan A, Mutaf O, Numanoglu İ. Hidrosel. İstanbul Tıp Fakültesi Mec 1977;40:473-481.
49) Çetintürk C, Işık N, Günhan C, Bilgehan H, Numanoglu İ. Yanık ve enfeksiyon. İst Tıp Fak Mec 1977;40:814-823.	50) Aydın G, Gökdemir A, Numanoglu İ. Çocuklarda üriner sistem taşları. EÜTF Dergisi 1978;17(3):551-560.
51) Anar A, Mutaf O, Numanoglu İ. Lenfanjiom. İstanbul Tıp Fakültesi Mec 1978; 41: 43-54.	52) Demirel T, Mutaf O, Numanoglu İ. Peritonitis ve retroperitonitis. İstanbul Tıp Fak Mec 1978;41:278-288.
53) Çetintürk C, Numanoglu İ. Yanık yarası oluş, ısı şiddeti, süresi, yüzey, sağlık fakt. Ank Tıp Bült 1981;3:133-144.	54) Arıkan A, Numanoglu İ. Yanıklarda karaciğer histolojisi ve fonksiyon değişiklikleri. Ankara Tıp Bülteni 1981;3:205-216.
55) Numanoglu İ, Köktürk İ, Gündüz M. Burn Wound Treatment. Diyaliz, Transplantasyon ve Yanık 1984;2:32-36.	56) Taneli B, Balık E, Kayhan A, Karaboğa V, Numanoglu İ. Travmatik jejuno sigmoidal fistül. EÜTF Dergisi 1984;23(2):737-
57) Balık E, Balık AY, Karaca İ, Soydan S, Derin H, Numanoglu İ. Tavşanlarda splenik heterotopik oto-transplantasyonlar; rejenerasyon ve streptococcus pneumoni, kan klirensi ve sekekstrasyonu. EÜTF Dergisi 1985;24(4):1287-	58) Balık E, Gökdemir G, Numanoglu İ. Çocuklarda travmalı dalağı koruma yönteml. Çocuk Hast Bült 1985;1(2):77.
59) Dora Ö, Savaşçın Y, Yağcı N, Numanoglu S, Numanoglu İ. Optical, crystallgraphical and chemical investigation of urinary calculi from children. DE Araştırma Raporları 1987.	60) Numanoglu İ. Çocuk Cerrahisi. Pediatrik Cerrahi Dergisi 1987;2(1): 7-13.

61) Balık E, Avanoğlu A, Yegane Ş, Taneli C, Tunçyürek M, Numanoğlu. Deneyisel yanıkta oluşan akut eroziv gastritin profilaksisi; Ranitidin ve antiasidin tek tek ve birlikte etkileri:..Pediatrik Cerrahi Dergisi 1988;2:19-24.	62) Numanoğlu İ. Bir torakoomphalopaguslu birleşik ikiz olgusu. Pediatrik Cerrahi Dergisi 1990;4:57-60.
63) Numanoğlu A, Numanoğlu İ. Heterotopik splenik ototransplantların hemolizin antikor ol. Ped Cer Derg 1990;4:115-118.	

Tablo V. Prof. Dr. İhsan Numanoğlu'nun Uluslararası Kongre Bildirileri

1) Numanoglu I, Köktürk I, Mutaş O. Light and Electron-Microscopic Examinations of the Undescended Testicles. 27-30 August 1969 Ireland-Dublin: BAPS 16th congress.
2) Numanoğlu İ, Köktürk İ, Gündüz M. Burn Wound Treatment. 21-23 September 1983 Turkey-Istanbul The Eastern Mediterreanean Burn Meeting.
3) Balık E, Taneli C, Erdener A, Sayan A, Alper H, Numanoğlu İ. The role of computerized tomography in the evaluation of ano-rectal malformations and Hirschsprung's Disease. 6th International Congress of Pediatric Surgery 29 August- 1 Sept. 1989 İstanbul.

SONUÇ

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu'nun biyografisi ve yaşamı incelendiğinde, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı ve Çağdaş Türk Çocuk Cerrahisinin kuruluş çalışmalarını da incelemek gerektiği görülmektedir (1-15).

Tüm yaşamı boyunca, “Çocuk Cerrahisi” gibi, hem halk sağlığı, hem de bilimsel araştırma ve teknoloji boyutu olan, tıbbın yeni gelişen bir alanında çalışan Prof. Dr. İhsan Numanoğlu'nun, olağanüstü gayreti, disiplinli, yenilikçi “innovative”, çözüm odaklı “inventive/yaratıcı” ve girişimci “entrepreneur” çalışmaları ile İzmir'e ve Türkiye'ye değer kattığı anlaşılmaktadır (1-15).

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu'nun, Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalının Türkiye'de kuruluşu, gelişmesi, “toplumun bu konudaki sağlık sorunlarına çözüm üretilmesi”, genç çocuk cerrahisi uzman hekimlerin yetiştirilmesi, Türkiye'nin uluslararası alanda temsil

edilmesi konularında liderlik yaparak, önemli bir görevi “misyonu” başarı ile yerine getirdiği görülmektedir (1-15).

Özellikle, toplumumuzun büyük bir sosyal sağlık sorunu olan “anomalili doğmuş çocukların”;

a)Amasyalı Hekim Cerrah Şerafeddin Sabuncuoğlu'nun 1465 yılında yazdığı Cerrahiyetü'l Haniyye'de belirtmiş olduğu (19-29),

b) Prof. Dr. Orhan Abdi (Kurtaran)'ın 1917 yılında yazdığı “anomalililer konusunda genel bilgiler” makalesinde de önemini belirttiği gibi (31,53),

c) Prof. Dr. İhsan Numanoğlu'nun, bu konuda, çözüm üretmek amacı ile yapmış olduğu bilimsel, girişimsel, eğitsel ve sosyal çalışmaları unutulmazdır (17,18).

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinde görev aldığı günden başlayarak (27 Şubat 1961), yoğun bir biçimde çalışmış, “hümanist” ve “erdemli” bir bilim insanıdır. Örneğin, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinden beri tanıdığı, Prof. Dr. Orhan Süren'in Çocuk Cerrahisi ve Ortopedi Uzmanı olduktan sonra, Almanya ve Avusturya'da “Böhler Konservatif Travmatoloji” eğitimi görerek (1964-1969) Türkiye'ye gelmesi, Bursa SSK Hastanesi'nde görev alması (1970) karşısında, 1971 yılında, yanına dek giderek, kendi kliniğine “Başasistan” olarak davet etmiş ve yeniden Ege Üniversitesinde görev almasını sağlamıştır (11,54).

Numanoğlu anal ve üriner kontrol aygıtı

Özellikle; 1986 ve 1987 yıllarında Artificial Organs Dergisi'nde yayınlanan makaleleri ile bu konudaki çalışmalarını bilim dünyasına duyurmuştur.

a)Anorektal malformasyon cerrahi girişimleri sonrasında istenilen sonuçların alınamadığı,

b) Spina bifida nedeniyle nörolojik sekeli olan ve “anal kontinansı olmayan” hastalar için gerçekleştirdiği “anal ve üriner kontrol aygıtı” çok önemli “inventive” çalışmalarıdır (Tablo VI)(17,18).

Sağlık Bakanlığı'nı Bilgilendirme

ABD'de Çocuk Cerrahisi Uzmanlığı eğitimi aldıktan sonra, Türkiye'ye ve İzmir'e gelmiş, Ege Ü. Tıp Fakültesi'nde görev almış, Sağlık Bakanlığını bilgilendirmiş, Türkiye'de Çocuk Cerrahisi alanında yeni bir dönemin başlamasını sağlamıştır.

Prof. Dr. İhsan Numanoglu, 1961 yılında çocuk cerrahisinin ayrı Cerrahi Uzmanlık Dalı olması ve Uzmanlık Tüzüğü'nün oluşması için Sağlık Bakanlığı'na başvurmuştur.

Tablo 6. Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun, “anal ve üriner kontrol aygıtı” konusundaki bilimsel yayınları (17,18).

Numanoglu I. Colostomy control device. Artif Organs 1986; Feb 10(1):63-5. doi:10.1111/j.1525-1594.1986.tb 02519.x. PMID: 3964101
Numanoglu I. Anal and urinary control device. Artif Organs 1987; Oct 11(5):420-3. PMID: 3689179

Böylece, Türkiye'de Çocuk Cerrahisi Uzmanlığının, “bağımsız bir bilim dalı ve uzmanlık alanı” olmasının yolu açılmıştır (39-43).

Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun Pediatrik Cerrahi Dergisi'nin 1987 yılında çıkan ilk sayısına yazmış olduğu çok değerli makalede, Çocuk Cerrahisinin dünyada ve Türkiye'deki tarihçesi yanı sıra, bu alanda Türkiye'nin sağlık yönetiminin, hızla yapması gereken çözüm yollarını da açıklamıştır (Fotoğraf 7) (1).

Hem Anadolu'yu bilen, hem de ileri ülkelerde eğitim görmüş olan Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun Türkiye'nin Çocuk Cerrahi Hastalıkları ile ilgili önerileri;

Ülkesini, insanlarını seven, aydın ve yürekli bir bilim insanını duyarlığını göstermesi, aradan geçen uzun yıllara karşın, günümüzde de geçerliğini sürdürmesi açısından önemini belirtmek yerinde olur.

Çocuk Cerrahisi Stajı (Küçük Staj)

Ege Üniversitesinde, bu yıllarda eğitim gören tıp öğrencileri, Türkiye'de ilk kez, 1971 yılından başlayarak, “Çocuk Cerrahisi Stajı” yapmış, sadece bu sınıftan 5 öğrenci (Atilla Anar, Gazi Aydın, Talat Demirel, Taner Gürbüz, Erol Mir) Çocuk Cerrahisi Uzmanlığını seçmiş, ayrıca pek çok gencin Çocuk Cerrahisi, uzmanlık hedefi olmuştur (Tablo VII).

Columbus Okulu

ABD'nin, ilk resmi çocuk cerrahi uzmanı Prof. Dr. William Clathworthy (1917-2000) (Fotoğraf 4)'un yanında, Columbus Çocuk Hastanesinde (Ohio Üniversitesi) eğitim alan uzmanlar, dünyanın değişik yerlerinde, ilk kez 11 yeni bağımsız Çocuk Cerrahisi Merkezi kurmuşlardır.

1964 yılında Columbus'ta, çalışmış olan Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun Ege Üniversitesinde kurucusu olduğu Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı, bu merkezlerden birisidir.

Çocuk Cerrahisi uzmanları: Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi Kliniği'ndeki görev dönemi içinde (1961-1996); 30 Çocuk Cerrahi Uzmanı ve 12 Öğretim Üyesi yetişmiştir (Tablo VII).

Bilimsel çalışmalar

Bilimsel çalışmalara önem veren Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nun özellikle “inmemiş testis” ve “çocuklarda yanıklar” konusunu ağırlıklı olarak çalışmıştır.

Prof. Dr. İhsan Numanoglu, ilk günden başlayarak çocuk yanıklarına önem vermiş ve bu konuda bilimsel girişimler yapmıştır. 1981 yılında, Türkiye'nin ilk çocuk yanık birimini, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı içerisinde kurmuştur.

Cerrahiye-i Haniye

Türk tıp tarihinin yazılı kaynaklarına önem vermiştir. Örneğin çocuk cerrahisi girişimlerinin, çizim ve minyatürlerle anlatıldığı bilinen Amasyalı Hekim ve Cerrah Şerafettin Sabuncuoğlu'nun, 1465 yılında

Tablo 7. Prof. Dr. İhsan Numanoğlu'nun döneminde yetişen uzmanlar (1961-1996).

1. Dr. Mustafa Özemre	2. Prof. Dr. Acun Gökdemir
3. Prof. Dr. Oktay Mutaş	4. Dr. Şamil Kудay
5. Prof. Dr. Erol Balık	6. Prof. Dr. Gazi Aydın
7. Dr. Atilla Anar	8. Dr. Taner Gürbüz
9. Dr. Talat Demirel	10. Dr. Cemil Çetintürk
11. Dr. Ahmet Arıkan	12. Prof. Dr. Erol Mir
13. Prof. Dr. Ata Erdener	14. Dr. Adil Kayhan
15. Dr. Osman Pektaş	16. Prof. Dr. İrfan Karaca
17. Prof. Dr. Geylani Özok	18. Dr. Şeref Etiker
19. Dr. Uysal Erdem	20. Dr. Nimir El-Disi
21. Dr. Şerafettin Yegane	22. Dr. Mehmet Hazır
23. Prof. Dr. Salih Çetinkurşun	24. Dr. Ali Sayan
25. Prof. Dr. Ali Avanoğlu	26. Prof. Dr. Hüseyin İlhan
27. Prof. Dr. İbrahim Ulman	28. Dr. Aydın Mevsim
29. Prof. Dr. Mesut Yazıcı	30. Prof. Dr. Can Taneli

“eski Anadolu Türkçesi” ile yazdığı Cerrahiye-i Haniye adlı kitabını, dünyadaki çocuk cerrahlarına tanıtmak amacı ile 1973 yılında bir makale yazmıştır (19-29).

Bilimsel yayınlar

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu, bilimselliğe, yeniliğe, yeni buluşlara önem vermiş, sürekli yayınlar yaparak (1961-1996), genç kuşakların eğitim, kültür ve entelektüel gelişimine örnek olmuştur. Örneğin, 1970 ve öncesine ait 29 Türkçe yayının tamamının İhsan Numanoğlu adını taşıdığı görülmektedir (55).

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu, çocuk cerrahisinin değişik konularında olmak üzere, çok sayıda makale yayınlamıştır (Tablo IV).

Eğitimsel

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu, döneminin güncel yeniliklerini içeren kitaplar (Çocuk Cerrahisi 2 Cilt, 1983,1991 ve Yanıklar 1978) (Fotoğraf. 3,4) yazarak, öğrencilerin, diğer hekimlerin gelişimi ve bilgilenmesi yanı sıra, Türk Tıp Tarihine, 1465 yılında Şerafettin Sabuncu'dan sonra en önemli Türkçe yazılı kaynakları kazandırmıştır (2,3,12,13, 19-29).

Bilginin paylaşımı

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu bilginin paylaşımına önem vermiş, 1980 yılında Türkiye’de ilk Ulusal

Çocuk Cerrahisi Kongresi’ni Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde düzenlemiştir. Böylece, sonraki kongrelerin öncüsü olmuştur (2,3,14).

Bilim Köprüsü

Prof. Dr. İhsan Numanoğlu ABD ile Türkiye arasında, Çocuk cerrahisinin çağdaş anlamda kurulması, tanıtılması, “doğumsal ve edinisel” çocuk cerrahisini ilgilendiren hastaların sağlık sorunlarına çözüm üretilmesi, yeni teknolojinin getirilmesi için, özveri ile çalışmış, bilim köprüsü kurarak, yeni bilgilerin Türkiye’ye ulaşması ve çocuk hastalara şifa dağıtılması için liderlik yapmıştır.

Kuruculuk

Prof. Dr. Cenk Büyükcinal’ın belirttiği gibi (6);

–“Türkiye’de, gerçek anlamda çağdaş çocuk cerrahisinin ve çocuk cerrahisi eğitim programlarının İzmir’de ilk kez Prof. Dr. İhsan Numanoğlu ve Ankara Hacettepe’de Prof. Dr. Akgün Hiçsönmez tarafından ortaya konulduğu bilinmektedir”.

Prof. Dr. Selçuk Yücesan’ın şu satırları, Prof. Dr. İhsan Numanoğlu için yazılmış gibidir (7):

–“Sevindirici olan, yeni üye arkadaşların da, çocuk cerrahisi ailesine özgü vatan, insan sevgisi, etik değerlere bağlılık, tevazu, çalışma, başarıya azmi,

hastayı öne alan çalışma koşullarını benimsediğini görmektir. Bilim insanlarımızın çok daha geleceğe olan umutlarımızı arttıran önemli faktör budur.”

Çocuk Cerrahisi Dergisi, Prof. Dr. İhsan Numanoğlu Özel Sayısı'nda (2017), Prof. Dr. Alp Numanoğlu ve Dr. Tunç Numanoğlu'nun “Geçmişten geleceğe florescein laparoskopisi” adlı makalenin girişindeki görüşler, özgün bir bilim insanının yaşamı, Türkiye'nin, üniversitelerin var olan koşullarında, topluma ve çevresine ışık saçarak “bir bilim ordusu” kurma başarısının da ipuçlarını vermektedir (50,51):

-“Profesör Dr. İhsan Numanoğlu iki ciltlik Türkiye'deki ilk “Çocuk Cerrahisi” kitabını yazarken pek çok kaynaktan yararlanmıştı. İnternetin olmadığı bir dönemde, 1980'li yıllarda makaleler Index Medikus'tan teker teker bulunup, reprintler için kartlar yazılıp, makalelerden elde edilebilenler genelde hafta sonları çalışılıp, uygun görülen bilgiler kitaptaki yerini alırdı. Gene böyle bir hafta sonu, sabahın çok erken saatlerinde makaleler okunmaya başlanmış ve bizler kalktığımızda heyecanla yeni bir bilgi bize aktarılmıştı. “Nekrotik barsakların tanısını floresein kullanarak saptamaya başlamışlar, bak ne kadar enteresan bir yazı okudum”. Yıllar sonra bu duyduğumuz modern tıbbın daha da ilerlemesine yardım edecek ve Nekrotizan Enterokolitlerde (NEK) Floresein laparoskopisinin çalışıldığı ilk araştırmayı yapmamıza neden olacaktı.”

Prof. Dr. Gazi Aydın hocası Prof. Dr. İhsan Numanoğlu için şunları yazmıştır (2):

-“1990 yılında TC. Ulusal Çocuk Cerrahisi Kongresi Diyarbakır'da yapıldı. Şartlar çok ağır olsa da hocam Prof. Dr. İhsan Numanoğlu'ndan aldığımı düşündüğüm dirençle, misyonuma uyan ortamda, bıkmadan çalıştım, yaşantımın en güzel günlerini yaşadım. Bilgimi ve tecrübemi asistanlarımla ve toplumla paylaştım. Bilimsel bakış açımı fedakarlığı, direnci, umutsuzluk yerine umudu, ayrımcılık yerine birleştiriciliği, alan el değil veren el olmanın yüceliğini bana aşıl原因, yol göstericim değerli büyük hocam Prof. Dr. İhsan Numanoğlu'na minnet ve şükranlarımın en büyüğünü sunarken anısı önünde saygıyla eğiliyorum.”

Prof. Dr. İbrahim Ulman, Prof. Dr. İhsan Numanoğlu'nun bilimsel yenilikçi çalışmalarını ve çizimlerini, inceleyerek, özenle hazırladığı makalesinde şu değerli bilgileri vermiştir (3):

-“Anal ve üriner inkontinansın çözümüne yönelik çalışma yapanlar arasında Türkiye'de çocuk cerrahisinin bağımsız bir uzmanlık alanı olmasını sağlayan ve çağdaş anlamdaki resmi ilk çocuk cerrahisi kliniğini kuran Prof. Dr. İhsan Numanoğlu da bulunmaktadır.”

-“Kurmuş olduğu üroloji ve toraks birimleri gelişmeye devam ederken, kendisi de bir taraftan yanık hastaları için farklı greft yöntemleri geliştiriyor, myelomeningoselle doğmuş ölüme terk edilen bebekleri yaşamda tutma uğraşı veriyor, öte yandan ciddi sosyal sorunlar yaşayan çaresiz bir grup hastanın yaşam kalitelerini arttırmak için çok farklı yeni bir yöntem geliştirmeye çalışıyordu.”

-“Anorektal malformasyon ameliyatları sonrasında istenilen sonuçların alınamadığı ya da spina bifida nedeniyle nörolojik sekeli olan ve anal kontinansı olmayan bu hastalar için geliştirip klinik uygulamalarını gerçekleştirdiği anal ve üriner kontrol aygıtı ile ilgili çalışmalarını 1986 ve 1987 yıllarında Artificial Organs Dergisi'nde iki ayrı makalede yayınladı.”

-“ Prof. Dr. İhsan Numanoğlu, o dönem için zamanının çok ilerisine geçmiş, klinik birikim ve deneyimlere dayalı, yaşanan ağır bir sorunun çözümüne yönelik, ayrıntılı gözlem ve akıl yürütme ile farklı bir yöntem ve materyel kullanarak geliştirdiği anal ve üriner kontrol aygıtı ile ilgili bilgiler...”

Prof. Dr. Ata Erdener, Prof. Dr. İhsan Numanoğlu'nun yenilikçi ve araştırmacı yönüne vurgu yaparak, şunları yazmıştır (56):

“Prof. Dr. İhsan Numanoğlu ileri görüşlü, geniş vizyonlu, yeniliğe, araştırmaya açık bir bilim insanıydı. Anorektal malformasyonlar konusunu 1983 yılında bana tez olarak verdiği, tezin sonucuna göre anorektal malformasyonlu yenidoğan bebeklerin tanısı için rutin olarak kullanılmasını önerdiği ‘prone cross-table latera’ tekniğinin günümüzde invertogram yerine rutine girdiği düşünüldüğünde Dr. Numanoğlu'nun ileri görüşlülüğü açık olarak ortaya çıkmaktadır.

Değerli hocam Prof. Dr. İhsan Numanoglu'nu saygı, sevgiyle anıyorum”.

Prof. Dr. Coşkun Özcan, “Prof. Dr. İhsan Numanoglu ve Ege Üniversitesinde Torakoskopik Cerrahi” başlıklı yazısında şu satırlar dikkati çekmektedir (57):

“Bölümümüzde 2000’li yılların başından beri giderek artan yoğunlukta torakoskopik girişimler başarıyla yapılmaktadır. Kuşkusuz bu gelişmelerin en önemli nedenlerinden biri 1961 yılında hizmet vermeye başlayan Ege Üniversitesi Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalının ülkemizin en köklü geçmişe sahip kurumlardan biri olmasıdır. Bu bağlamda çocuk cerrahisinin hem bağımsız bir ana uzmanlık alanı olması hem de kendi içinde birimleşmesinin, spesifik bir konuda derinlemesine bilimsel yoğunlaşmanın önemini gören ve kurumumuzun temel sağlamalar üzerinde yükselmesini sağlayan saygıdeğer kurucu hocamız Prof. Dr. İhsan Numanoglu’nu rahmet ve minnetle anıyoruz. Değerli hocamız yalnızca Ege Üniversitesinde değil Türkiye’de çağdaş çocuk cerrahisi eğitiminin kurulmasına ön ayak olmuş ve çocuk cerrahisi ihtisası tüzüğü ile ilgili çalışmaları başarıyla yürütmüştür. Engin vizyonu ile çocuk cerrahisi içinde yoğun bakım, yanık, çocuk ürolojisi ve toraks birimi gibi alanların gelişmesi onun öncülüğünde gerçekleşmiştir. Bu vesile ile alanımızın gelişmesinde büyük emek veren tüm hocalarımızı bir kez daha hürmetle anıyor, genç meslektaşlarımızın katkıları ile ülkemizde çocuk cerrahisinin daha da gelişeceğine ve yeni başarılarla imza atacağına yürekten inanıyoruz.”

Dr. Sibel Tiryaki, Prof. Dr. Ali Avanoğlu, “İnmemiş testis teorileri” adlı makalelerinin sonunda, Prof. Dr. İhsan Numanoglu’nun hizmetleri ile ilgili şu görüşlere yer vermiştir (58):

“Yeni bir teori öne sürmemekle birlikte İhsan Numanoglu 1969’da ilgi çeken ve zamanının oldukça ötesinde inmemiş testisteki histolojik bozuklukları gösteren bir yazı yazmıştır. Bu değerli yazı sayın Numanoglu’nun bilimsel kişiliğini ortaya koymaktadır. İnmemiş testis teorilerinin bu kısa özeti ona ithaf edilmiştir.”

Sonuç olarak, Cumhuriyetin ikinci yüzyılına ulaştığımız günümüzde, Türk Tıp Tarihi açısından,

Prof. Dr. İhsan Numanoglu’nun Çocuk Cerrahisi alanındaki bilimsel çalışmalarını, hizmetlerini ve liderliğini şöyle özetleyebiliriz: Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinin kuruluş yıllarından başlayarak, İzmir’de ve Türkiye’de Çağdaş Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı ve Uzmanlık alanının kurulmasında görev almış olan Prof. Dr. İhsan Numanoglu, yaşamı boyunca topluma değer katmış, içinde yaşadığı toplumun, çocuk sağlığı ile ilgili çözümünü güç, özellikle “doğumsal anomali” bulunan çocukların sorunlarına çözüm üretmeye çalışmıştır.

Prof. Dr. İhsan Numanoglu, bu alanda, dünya ile “bilim köprüsü” kurarak, yenilikçi sağlık hizmeti sunmak amacıyla, Türkiye’de çocuk cerrahisi alanında birçok ilklere imza atmış, liderlik yapmış, uluslararası alanda tanınan, İzmir’in yetiştirdiği değerli, “yıldız” bilim insanımızdır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazar, bu makalenin yazarlığı ve/veya yayımlanmasıyla ilgili herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemektedir.

FİNANSMAN BEYANI

Yazar, bu araştırma ve/veya makalenin yazarlığı için herhangi bir mali destek almamıştır.

YAZAR KATKILARI

Konsept, Tasarım, Literatür Taraması, Sorumlu Yazar: Prof. Dr. Şerefittin Canda Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Emekli Tıbbi Patoloji Öğretim Üyesi

KAYNAKLAR

1. Numanoglu İ. Çocuk Cerrahisi. *Pediyatrik Cerrahi Dergisi*. 1987;1(1): 7-13.
2. Aydın G. Eğitici olarak Sn. Prof. Dr. İhsan Numanoglu. *Çocuk Cerrahisi Dergisi* 2017;31(Ek sayı):4-7;2017 .doi:10.5222/JTAPS.2017.1002
3. Ulman İ. Numanoglu anal ve üriner kontrol aygıtı. *Cocuk Cerrahisi Dergisi* 2017; Jan31(Ek sayı):8-13. DOI:10.5222/JTAPS.2017.1003
4. Erdener A. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı tarihçesi. https://egehastane.ege.edu.tr/tr-1607/cocuk_cerrahisi_ana_bilim_dali.html
5. Erdener A. https://med.ege.edu.tr/tr-2986/%C3%87ocuk_cerrahisi_anabilim_dali.html
6. Büyükcünal SNC. Ülkemizde çocuk cerrahisinin tarihçesi *Çocuk Cerrahisi Dergisi* 2010;24(2):55-66.
7. Yücesan S. Geçmişten günümüze Türkiye Çocuk Cerrahisi Dergisi. *Çocuk Cerrahi Dergisi* 2019;33(3):90-97. doi:10.5222/JTAPS.2019.32659

8. Çiftçi İ. Bir Yıllık Çocuk Cerrahisi Poliklinik Verileri: Olmak Ya Da Olmamak. Çağdaş Tıp Derg 2012; 2(1): 9-12.
9. Canda MŞ. Prof. Dr. Mehmet Tiner'in biyografisi ve Türk ortopedik cerrahisine katkıları (12 Ağustos 1929-21 Mayıs 2003). Turk J Hip Surg 2021;1(1):1-11.
10. Canda MS. Prof. Dr. Veli Lök'ün (9 Şubat 1932, İzmir) Biyografisi "Türkiye'de Artroskopinin Başlaması ve Geç Fiziksel İşkençe İzlerini Saptayan Bilimsel Metodların Bulunması". Turk J Hip Surg 2022;2(1):100-130.
11. Canda Ş. M. Prof. Dr. Orhan Süren (1931-27 Haziran 2021)'in Biyografisi: Türkiye'de Çağdaş "Konservatif" Travmatoloji ve İzmir'de Travmatoloji Bilim Dalı Kurucusu. Turk J Hip Surg 2022;2(2):159-178.
12. Numanoglu İ. Çocuk Cerrahisi Cilt I (1983), Cilt II (1991). Ege Üniv, Bornova: EÜ Matbaası, 1983,1991;1126.
13. Numanoglu İ. Yanıklar. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi yayını. Bornova: EÜTF Matbaası, 1978.
14. Erdener A. <https://pedsurg.med.ege.edu.tr/tarihce.htm>
15. Ege Üniversitesi, Türkiye'yi Avrupa'da ilk sıraya taşıdı. <https://egeajans.ege.edu.tr/?p=5434>
16. Haller JA Jr. Why pediatric surgery? A personal journey through the first 50 years. Ann Surg. 2003 May;237(5):597-606. doi: 10.1097/01.SLA.0000064563.41539.B2. PMID: 12724625; PMCID: PMC1514508.
17. Numanoglu I. Colostomy control device. Artif Organs 1986; Feb 10(1):63-5. doi:10.1111/j.1525-1594.1986.tb 02519.x. PMID: 3964101
18. Numanoglu I. Anal and urinary control device. Artif Organs 1987; Oct 11(5):420-3. <https://doi.org/10.1111/j.1525-1594.1987.tb00955.x> PMID: 3689179
19. Numanoglu I. Cerrahiye-i İlhaniye: the earliest known book containing pediatric surgical procedures. J Pediatr Surg. 1973; Aug 8(4):547-8. doi: 10.1016/0022-3468(73)90219-4. PMID: 4593875 No abstract available.
20. Acar HV. Articles from Turkey in SCI-E Journals, in the 550th Years of Cerrahiyetü'l-Haniyye. Lokman Hek 2015;5(2):37.
21. Yöntem Ali Canip. Cerrahiyetü'l-Haniyye: Tababet Tarihimizde Mühim Bir Eser. Hayat Mecm 1927;21 (42):303.
22. Ünver SA. "Kitabül Cerrahiye-i İlhaniye". Darülfünun Tıp Fakültesi Mecmuası 1932;14(9-12):-.
23. Kılıcıoğlu V. Cerrahiye-i İlhaniye (Şerefeddin Sabuncuoğlu). AÜ DTCF, No.97. Ankara: TTK, 1.Basım, 1956;90.
24. Canda MŞ. Türkiye'de Nöropatoloji Gelişimi Düünden Bugüne. Türkiye Ekopatoloji Dergisi 2005;11(3):93-158.
25. Uzel İ. Cerrahiyetü'l-Haniyye I-II (Sabuncuoğlu Ş). TTK (1. Basım, 1992). Ankara, 2020;
26. Canda MŞ. Türkiye'de Tıpta Çağdaşlaşma Çabaları. Ajans Bakırçay 03.06.2022.
27. Canda MŞ. Tıp Alanında, Türkçenin Yazılı Kaynakları. Ajans Bakırçay 11.10.2022.
28. Canda MŞ. Amasyalı Şerafaddin Sabuncuoğlu ve Cerrahiyetü'l-Haniyye (1468) Ajans Bakırçay 18.10.2022.
29. Canda MŞ. I. Şerefeddin Sabuncuoğlu, Amasya Darüşşifa Kong (15-18 Ekim 2014). Ajans Bakırçay 05.12.2022.
30. Şakar AŞ. Çocuk Cerrahisi ve Ortopedi Kliniği Dersleri. İkinci cilt, İstanbul: Cumhuriyet Matbaası; 1941.
31. Bagatur E, Toprak H. Orhan Abdi (Kurtaran) (1877-1948) ve 100. yılında Ameliyât-ı Cerrâhiye kitabındaki ortopedi bölümleri. Acta Orth Traum Turc 2014;48(1):109-116.doi:10.3944/AOTT.2 014. 3246
32. Şakar AŞ. Çocuk Cerrahisi ve Ortopedi Kliniği. Sağlık Dünyası Haziran 1957;3(11):
33. <https://tip.sbu.edu.tr/Akademik/CocukCerrahisiAnabilim-Dali#>:
34. Tanaçan H. Türk ortopedisinin tarihçesi. Acta Orthop Traumatol Turc 1993;27:151-159.
35. Kuzgun Ü. Ord. Prof. Dr. Akif Şakir Şakar. Türkiye'de Ortopedinin kuruluşu. Dirim 2015;305:6-11.
36. Namal A, Aras Ş, Yürür Kızılca G. Türkiye'de Ortopedi ve Çocuk Cerrahisi Bilim Dallarının Sembolü Akif Şakir Şakar (1888-1961). Nobel Medicus 2008;4(1):35-39.
37. Canda MŞ. Turkish Medical Pathology History. Nobel kitabevi, İstanbul, 2022;
38. Özdemir H. The Ottoman Army (1914-1918). Disease and Death on the Battlefield. Goodreads, 2008;288.
39. Resmi Gazete: 14/4/1928 gün, 1219 sayılı. "Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun. Bu çizelge 6/4/2011 tarihli ve 6225 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin hükmüdür (Çocuk Cerrahisi Uzmanlık Eğitimi Süresi, 5 yıl).
40. Bulut N (Ed.). TTB ve Tabip Odalarının Tıbbi Etik Ve Deontolojiyi Koruma Sorumluluğu. Türk Tabipleri Birliği Yayınları, Aralık 2018, Ankara. ISBN 978-605-9665-36-0.
41. İzgi MC, Çoban M. Tıpta Uzmanlık Dallarının Cumhuriyet Dönemindeki Değişimi. Lokman Hekim Journal, 2014;4(1):26-37. Resmi gazete: 9/8/1947 gün, 6680 sayılı. "Tababet Uzmanlık Belgeleri Hakkında Tüzük". <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/6680.pdf>
42. Türkiye'de Çocuk Ortopedisinin tarihçesi, Çocuk Ortopedisi Derneği web sayfası <http://www.cocukortopedi-si.org.tr/Content.aspx?p=24414>.
43. Terzioğlu A. Cumhuriyet dönemi Türk tıbbına ve tıp eğitimine kısa bir bakış. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/9950>
44. Canda MŞ. Cumhuriyetin 100. Yılında, Çağdaş Tıp Eğitiminin ve Türkçe yazılı kaynak. Ajans Bakırçay 27.12.2022.
45. Hiçsönmez A. Pediatric surgery in Ankara. Pediatrik Cerrahi Dergisi. 1995;9:10
46. Büyükkunal SNC, Sari N. History of paediatric surgery. Turkey-Antolia. In: Carachi R, Young DN, Büyükkunal SNC (eds) History of Surgical Paediatrics, World Scientific, N Jersey, 2009, 481-500.
47. Hiçsönmez A. Türk Tıbbına Yön veren 100 Türk, Turkish Time, 2018, Sanko Holding yayını.
48. Melikoğlu M Hocamız Prof. Dr. Akgün Hiçsönmez Anısına. Çocuk Cerrahisi Dergisi. 2019; 33(3): 85 - 89.
49. Özlü (Özer) NG. Çocuk Cerrahisi Hemşireliğinin Tarihçesi. Sağlık Asistanı.net/rofesyonel Oca 4, 2022.
50. Numanoglu A, Numanoglu T. "Gegmişten Geleceğe" florescein laparoskopisi. Çocuk Cerrahisi Dergisi 2017;31(Ek sayı):18-20. doi:10.5222/JTAPS.2017.1005.
51. Numanoglu A, and Millar AJ. Necrotizing enterocolitis: early conventional and fluorescein laparoscopic assessment. J Pediatr Surg 2011;46(2):348-51. <https://doi.org/10.1016/j.jpedsurg.2010.11.021>
52. Kazado B. Güney Afrikalı çocukların sağlığı onlara emanet... Haberler Sarmasık 08.01.2012.
53. Abdi O. Sû-i eşkal hakkında fikir-i umumi (Anomalililer hakkında). Ceride-i Tibbiye-i Askeriye 1917;46:118-21.
54. Süren O. Prof. Dr. Veli Lök ile anılar. Veli Lök'e anılı armağan (Demir NN, Gökovalı Ş, Edis). İrenbe Yayınları. İzmir: Tükelmat,2007;411-425.
55. Keskin E. Türk Çocuk Cerrahisi Yayınları İndeksi). Pediatrik Cerrahi Dergisi 4:133-135,1990.
56. Erdener A. İhsan Numanoglu ve anorektal malformasyonlar. Çocuk Cerrahisi Dergisi 2017;31(Ek sayı):14-17. doi:10.5222/JTAPS.2017.1004
57. Özcan C. Çocuklarda torakoskopik girişimler. Çocuk Cerrahisi Dergisi 2017;31(Ek sayı):30-34. doi:10.5222/JTAPS.2017.1008
58. Tiryaki S, Avanoğlu A. İnmemiş testis teorileri. Çocuk Cerrahisi Dergisi2017;31(Ek sayı 1):92-96.doi: 10.5222/JTAPS.2017.1014